

ผลของโปรแกรมการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลต่อ
ความเครียดและการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลรายวิชา
ปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ของนักศึกษาพยาบาล*
THE EFFECT OF READINESS PREPARATION FOR NURSING PRACTICE
ON STRESS AND PERCEIVED COMPETENCES FOR PEDIATRIC NURSING
PRACTICE OF NURSING STUDENTS

จิระวรรณ ศรีจันทร์ไชย

Jeerawan Srichanchai

วสันต์ ศรีแดน

Wasun Sridan

วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

Srimahasarakham Nursing College, Thailand

E-mail: wasun@smnc.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่นของนักศึกษาพยาบาล 2) เพื่อเปรียบเทียบความเครียดในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลก่อนและหลังโปรแกรมการเตรียมความพร้อมเป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียว มีกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม มีจำนวน 134 ราย ของปีการศึกษา 2562 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้รับการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรม 4 กิจกรรม โดยใช้เวลา 1 สัปดาห์ รวม 30 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย และแบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลสำหรับนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเครื่องมือทั้งหมดผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาเท่ากับ 1.00 และ 0.90 ตามลำดับ และมีค่าความเที่ยงด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค ได้เท่ากับ 0.83 และ 0.74 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t - test ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยความเครียดในการฝึกภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วยหลังการเตรียมความพร้อม ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยความเครียดในการฝึกภาคปฏิบัติบนหอ

* Received 21 January 2021; Revised 31 January 2021; Accepted 20 February 2021

ผู้ป่วยก่อนการเตรียมความพร้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 2) นักศึกษามีการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติพยาบาลเด็กและวัยรุ่นอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 69.72$, S.D. = 8.31) ดังนั้นการเตรียมความพร้อมการฝึกปฏิบัติงาน อาจารย์ควรจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ทบทวนองค์ความรู้ และฝึกทักษะการพยาบาลที่สำคัญเพื่อช่วยลดความเครียด และเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล

คำสำคัญ: การเตรียมความพร้อม, ความเครียด, การรับรู้สมรรถนะ, การฝึกปฏิบัติการพยาบาล, นักศึกษาพยาบาล

Abstract

The objectives of this article were: 1) to study perceived competences for pediatric nursing practice and 2) to compare the level of stress of nursing student before and after experiment. This quasi - experimental had sample which were 134 nursing students of Srimahasarakham Nursing College, 3rd year of academic in 2019. All subject received the readiness preparation of nursing practice for 1 week, 30 hours. The research instruments used for collecting data were questionnaire on stress in nursing practice as well as questionnaire on perceived competences for pediatric nursing practice, those have content validity index at 1.00 and 0.90, respectively. The reliability with Cronbach's Alpha Coefficients showed acceptable value of 0.83 and 0.74, respectively. Data were analyzed using descriptive statistics and t - test. In this research, it was found that: 1) The mean score of stress of nursing students after experiment were significantly lower than before the experiment at < 0.001 level. 2) The perceived competences for pediatric nursing practice of nursing students was in middle level. ($\bar{X} = 69.72$, S.D. = 8.31). As a result, the model of readiness preparation for nursing practice in ward, the teachers should find some method that could encourage nursing students to increase knowledges and nursing practice. In order to reduce stress and improve more confidence in nursing skills.

Keywords: Readiness Preparation, Stress, Perceived Competences, Nursing Practice, Nursing Students

บทนำ

มาตรฐานการศึกษาของชาติด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตในระดับอุดมศึกษามีเป้าหมายอยู่ที่การพัฒนาคนไทยให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 การเรียนรู้มีความสุขเกิดขึ้นได้จากการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล คำนึงถึงการทำงานของสมองที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการทางอารมณ์ของผู้เรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่ต้องการเรียนในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เป็นธรรมชาติ มีอิสระ บรรยากาศของการเรียนที่เอื้อและเป็นมิตรต่อผู้เรียน ตลอดจนวิธีการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์แห่งความสำเร็จและได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพสามารถนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานและใช้ในชีวิตจริงได้ (นพรัตน์ จำปาเทศ และคณะ, 2558)

วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม เป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้านการพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการผลิตและพัฒนาบุคลากร ทางด้านสาธารณสุข ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง 2555) โดยปรับให้สอดคล้องตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) มาเป็นหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560 โดยรายวิชาปฏิบัติการการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ซึ่งเป็นการฝึกภาคปฏิบัติในนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 เป็นรายวิชาที่ได้จัดขึ้นใหม่ในปีการศึกษา 2562 เป็นครั้งแรก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาสามารถฝึกปฏิบัติการพยาบาลทารกแรกเกิด เด็กและวัยรุ่น การพยาบาลและการฟื้นฟูสุขภาพของทารกแรกเกิด เด็กและวัยรุ่นที่มีปัญหาสุขภาพในระบบต่าง ๆ ของร่างกายทั้งด้านอายุรกรรมและศัลยกรรมที่มีปัญหาสุขภาพในระยะเฉียบพลัน วิกฤตเรื้อรัง และระยะสุดท้าย โดยใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมในการสร้างเสริม ป้องกัน ดูแลและฟื้นฟูสุขภาพ โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และ ยึดหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย การดูแลด้วยความเอื้ออาทรด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งการเรียนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมบุคลากรด้านพยาบาล ซึ่งเป็นวิชาชีพที่มีความเฉพาะและมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติที่จะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ นำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลอย่างแท้จริง การเรียนการสอนภาคปฏิบัติจึงถือเป็นหัวใจสำคัญของการการศึกษาที่จะช่วยให้นักศึกษามีความสามารถทั้งด้านวิชาการ และมีทักษะการปฏิบัติงานพยาบาลในสถานการณ์จริง (Kaplagawanni, N. C. & Useh, U., 2013)

กระบวนการเรียนการสอน เป็นสาเหตุสำคัญอีกประการที่ทำให้นักศึกษาเกิดความเครียดจากการศึกษาด้านการพยาบาลและยังส่งผลต่อความสามารถทางการพยาบาลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้สอน เจตคติของผู้สอน การจัดการเรียนการสอน และความรู้สึกต่อบุคลากรสุขภาพ ส่งผลต่อความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษา

พยาบาลในการเรียนภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วย (มารุต พัฒนพล, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์มีความสัมพันธ์กับ ความเครียดในทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 (กฤตพัทธ์ ผึกฝน และคณะ, 2561) อีกทั้งจาก การศึกษาพบว่า การเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยอย่างมีแบบแผน มีผลทำให้ค่าเฉลี่ยความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 และนักศึกษามีความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการบนหอผู้ป่วย จึงน่าจะส่งผลต่อการลดความเครียดและช่วยเพิ่มการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลได้ (ศุภรัตน์ แจ่มแจ้ง และคณะ, 2561)

ผู้วิจัยในฐานะจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่นได้เล็งเห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยสำหรับนักศึกษาพยาบาล ซึ่งการพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนได้ปรับให้สอดคล้องตามข้อเสนอแนะและปัญหาที่เกิดขึ้นในปีการศึกษาที่ผ่านมา ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านสถานที่และระยะเวลาการฝึกปฏิบัติงาน 2) ด้านประสบการณ์ที่ได้รับมอบหมาย และ 3) ด้านอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติสำหรับการเตรียมความพร้อมนักศึกษาก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยได้มีพัฒนาอย่างมีแบบแผน ดังนี้ 1) การปฐมนิเทศชี้แจงประมวลรายวิชาและระเบียบในการฝึกปฏิบัติ 2) การเตรียมความพร้อมนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยได้แก่ กิจกรรมการเตรียมความพร้อมด้านความรู้ กิจกรรมเสริมสร้างพลังในการฝึกปฏิบัติการ พยาบาลบนหอผู้ป่วย, กิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติ การพยาบาล 3) การสร้างสัมพันธภาพและ ความคุ้นเคยกับอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติ และ 4) การเตรียมความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมในคลินิก ซึ่งการจัดกิจกรรมการเตรียม ความพร้อมนี้ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและปรับปรุงกิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาให้นักศึกษามีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลทั้ง 6 ด้าน อันประกอบไปด้วย ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการปฏิบัติทางการพยาบาล (สภาการพยาบาล, 2556)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษาผลของการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยสำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ว่าจะผลต่อความเครียดและการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล หรือไม่ เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมที่จะเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ จากการฝึกภาคปฏิบัติ สามารถยอมรับและปรับตัวกับปัญหา

ต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น มีเจตคติที่ดี สามารถให้การพยาบาลผู้ป่วย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลในการฝึกภาคปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่นของนักศึกษาพยาบาล
2. เพื่อเปรียบเทียบความเครียดในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังโปรแกรมการเตรียมความพร้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ที่ฝึกปฏิบัติงานรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ที่ฝึกปฏิบัติงานรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งหมด 134 คน และมีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองวิจัย ได้แก่

1.1 แบบแผนการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบแผนการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย (ศุภรัตน์ แจ่มแจ้ง และคณะ, 2561) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม วิเคราะห์หลักสูตร และวัตถุประสงค์ของรายวิชาประกอบไปด้วยกิจกรรม 4 กิจกรรม โดยใช้เวลา 1 สัปดาห์ รวม 30 ชั่วโมง ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศชี้แจงประมวลรายวิชา และระเบียบในการฝึกปฏิบัติ

กิจกรรมที่ 2 เตรียมความพร้อม นักศึกษาในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยแบ่งเป็น 3 กิจกรรมย่อย 1) กิจกรรมการเตรียมความพร้อมด้านความรู้ ได้แก่การสอบ Pre-clinic การทบทวนความรู้เกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล การเขียนแผนการพยาบาล การสืบค้นข้อมูล ทาง Internet และรูปแบบและแนวทาง การเรียนการสอนในคลินิก เช่น การประชุมปรึกษาทางการพยาบาล (Nursing care conference) เป็นต้น 2) กิจกรรมเสริมสร้างพลัง ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยได้แก่ กิจกรรมการเสริมสร้างพลังใจ, กิจกรรม “เรียนรู้จากเรื่องเล่า ประสบการณ์การปฏิบัติงานบนหอ ผู้ป่วยจาก

รุ่นที่” 3) กิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติเฉพาะการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ได้แก่ ฐานบริหารยาในเด็ก, ฐานประเมินการเจริญเติบโตและพัฒนาการ, ฐานการตรวจร่างกายทารกแรกเกิด, ฐานการพยาบาลทารกในตู้อบและได้รับการส่องไฟรักษา และฐานวัคซีนในเด็ก

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ และความคุ้นเคยกับอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติ

กิจกรรมที่ 4 เตรียมความพร้อมด้าน สภาพแวดล้อมในคลินิก ได้แก่ กิจกรรมปฐมนิเทศ และพบผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลที่เป็นแหล่งฝึก และเยี่ยมชมหอผู้ป่วยและสถานที่ต่าง ๆ ของโรงพยาบาลและการปฐมนิเทศหอผู้ป่วยและสร้าง ความคุ้นเคยกับบุคลากรในหอผู้ป่วยที่เป็นแหล่ง ฝึก โดยหัวหน้าหอผู้ป่วยแนะนำการบริหารงานบนหอผู้ป่วย ประเภทผู้ป่วย บุคลากร แนวทางการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยตลอดจนแนะนำสถานที่ต่าง ๆ ในหอผู้ป่วย

1.2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย

1.2.1 ด้านสถานที่และระยะเวลาการฝึกปฏิบัติงาน ได้มีการปฐมนิเทศอาจารย์พี่เลี้ยงประจำแหล่งฝึก มีการแยกหอผู้ป่วยชัดเจน ซึ่งประกอบด้วย หอผู้ป่วยอภิบาลทารกแรกเกิด หอผู้ป่วยเด็กเล็ก และหอผู้ป่วยเด็กโต และกำหนดระยะเวลาการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยละ 2 สัปดาห์

1.2.2 ด้านประสบการณ์ที่ได้รับมอบหมาย มีการพัฒนางานที่นักศึกษาต้องปฏิบัติ ได้แก่ การกำหนดทักษะคุณภาพในการปฏิบัติการพยาบาล การเขียนรายงานกรณีศึกษาประกอบด้วย การวางแผนทางการพยาบาล (Nursing care plan) ผังการดูแลผู้ป่วย (Care map) การประชุมปรึกษาทางการพยาบาล (Nursing care conference) และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการพยาบาลเด็ก ได้แก่ กิจกรรมการเล่น (Play activity) กิจกรรมสอนสุขศึกษา (Health education) และกิจกรรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence based practice)

1.2.3 ด้านอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติ ได้มีการปฐมนิเทศและชี้แจงการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และมีการกำหนดอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยได้นำแบบแผนการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนทางการพยาบาล ซึ่งเป็นผู้สอนภาคปฏิบัติวิชาปฏิบัติหลักการเด็กและวัยรุ่น และมีประสบการณ์ในการสอนและนิเทศการปฏิบัติการพยาบาลเป็นเวลาตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงในเนื้อหา และให้ครอบคลุมและเหมาะสม จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ครั้งนี้ มี 2 ชุดคือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วย ซึ่งผู้วิจัยซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบประเมินความเครียดกรมสุขภาพจิต (SPST - 20) จำนวน 20 ข้อ เป็นมาตราส่วนประเมินค่าของลิเคอร์ท (Likert Rating Scale) 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้คือ เครียดมากที่สุดให้ 5 คะแนน, เครียดมากให้ 4 คะแนน, เครียดปานกลาง ให้ 3 คะแนน, เครียดน้อย ให้ 2 คะแนน และไม่เครียด ให้ 1 คะแนน

ชุดที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติพยาบาลสำหรับนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม วิเคราะห์หลักสูตรและวัตถุประสงค์ของรายวิชา เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการปฏิบัติทางการพยาบาล ด้านละ 6 ข้อ รวมจำนวน 36 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้คือ มากที่สุดให้ 5 คะแนน, มากให้ 4 คะแนน, ปานกลางให้ 3 คะแนน, น้อย ให้ 2 คะแนน และไม่มี ให้ 1 คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุดที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนทางการพยาบาล ซึ่งเป็นผู้สอนภาคปฏิบัติวิชาปฏิบัติหลักการเด็กและวัยรุ่น และมีประสบการณ์ในการสอนและนิเทศการปฏิบัติการพยาบาลเป็นเวลาตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน และได้ปรับปรุงแก้ไขความตรงตามเนื้อหาและความชัดเจนด้านภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าความตรงของเนื้อหาเท่ากับ 1.00 และ 0.90 ตามลำดับ และผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม จำนวน 30 คน (Burns, N. & Grove, S., 2009) เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 และ 0.74 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. แจกเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การทำวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยและประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย โดยแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบและให้แสดงความยินยอมในการเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วย ด้วยตนเองก่อนการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการพยาบาลบน

หผู้ป่วย ผู้วิจัยจึงดำเนินกิจกรรมการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล โดยใช้ระยะเวลา 30 ชั่วโมงเป็นห้องเรียนรวมและแบ่งกลุ่มย่อยตามกิจกรรมการเตรียมความพร้อม และภายหลังการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการพยาบาลเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยซ้ำ และให้ตอบแบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติพยาบาลสำหรับนักศึกษาพยาบาล หลังจากนั้นผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามเพื่อให้ได้ครบตามจำนวน 134 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนไปตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล

4. นำข้อมูลที่ได้มาไปบันทึกเพื่อนำไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับตรวจสอบความถูกต้องแล้ว มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนำมา แจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ
2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย โดยใช้การทดสอบที (Pair t - test)
3. ระดับการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติพยาบาลสำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 มีอายุส่วนใหญ่ที่ 21 ปี คิดเป็นร้อยละ 93.3 เป็นเพศหญิงร้อยละ 94.78 ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.64 มีผลการเรียนเกรดเฉลี่ยสะสมที่ 3.00 – 3.50 รองลงมาคือ 2.51 - 2.59 คิดเป็นร้อยละ 20.15 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเจตคติต่อวิชาชีพที่ชอบมาก ร้อยละ 64.92 รองลงมาคือชอบปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 26.13 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (n = 134)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
20 ปี	5	3.7
21 ปี	125	93.3
22 ปี	4	3.0
เพศ		
หญิง	127	94.78
ชาย	7	5.22

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เกรดเฉลี่ยสะสม		
2.51 - 2.59	27	20.15
3.00 - 3.50	96	71.64
3.51 - 4.00	11	8.21
เจตคติต่อวิชาชีพ		
ชอบมากที่สุด	12	8.95
ชอบมาก	87	64.92
ชอบปานกลาง	35	26.13
ชอบน้อย	-	-
ไม่ชอบ	-	-

ส่วนที่ 2 ข้อมูลคะแนนการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลรายวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล จำนวน 134 คน พบว่าร้อยละ 55.22 มีการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลรายวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 30.61 มีการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาล เท่ากับ 69.72 (S.D. = 8.31) เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลรายด้าน พบว่าการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลด้านคุณธรรมจริยธรรม ร้อยละ 66.43 และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ร้อยละ 69.41 มีการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับสูง ส่วนการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลด้านความรู้ ร้อยละ 63.43 ด้านทักษะทางปัญญา ร้อยละ 66.41 ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 68.66 และด้านการปฏิบัติทางการพยาบาล ร้อยละ 58.95 มีการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลรายวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่นของนักศึกษาพยาบาล (n = 134)

ข้อมูล	ระดับ			ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
	ต่ำ จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	สูง จำนวน (ร้อยละ)		
การรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาล โดยรวม	19 (14.17)	74 (55.22)	41 (30.61)	69.72	8.31
การรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาล ราย ด้าน					
ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4 (2.98)	41 (30.59)	89 (66.43)	19.42	4.40

ข้อมูล	ระดับ			ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
	ต่ำ จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	สูง จำนวน (ร้อยละ)		
ด้านความรู้	21 (15.67)	85 (63.43)	28 (20.90)	15.24	2.43
ด้านทักษะทางปัญญา	22 (16.41)	89 (66.41)	23 (17.18)	16.76	2.38
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ	15 (11.19)	26 (19.40)	93 (69.41)	19.87	1.86
ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	21 (15.67)	92 (68.66)	21 (15.67)	16.89	2.68
ด้านการปฏิบัติทางการพยาบาล	12 (8.95)	79 (58.95)	43 (32.10)	15.82	2.13

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยก่อนและหลังการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติงาน

คะแนนเฉลี่ยความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยก่อนการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติงาน เท่ากับ 68.82 แต่หลังการเตรียมความพร้อมคะแนนเฉลี่ยความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยเท่ากับ 49.53 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเครียดในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยระหว่างก่อนการเตรียมความพร้อมและหลังการเตรียมความพร้อม ด้วยสถิติ t - test พบว่า ภายหลังการเตรียมความพร้อมนักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยความเครียดในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยต่ำกว่าก่อนการเตรียมความพร้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยก่อนและหลังการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติงาน (n = 134)

Stress score in clinical setting	$\bar{X}$	S.D.	t	p - value
Pre – Preparing	68.82	8.52	8.37	.000
Pre – Preparing	49.53	8.43		

อภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่นของนักศึกษาพยาบาล

จากผลการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลทำให้นักศึกษามีการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลโดยรวม ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 69.72, S.D. = 8.31) ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการ

พยาบาลเด็กและวัยรุ่น ของวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคามนั้น ซึ่งได้มีการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีในชั้นปีที่ 2 และมีการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยในปีที่ 3 นั้นอาจทำให้นักศึกษามีความไม่ต่อเนื่องของเนื้อหา และอาจไม่สามารถเชื่อมโยงทฤษฎีสู่การปฏิบัติได้เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาผลของการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยอย่างมีแบบแผนสำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครบุรี ที่พบว่า นักศึกษามีความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .35) เนื่องด้วยเป็นครั้งแรกของนักศึกษาที่จะต้องขึ้นฝึกภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วย ซึ่งนักศึกษาพยาบาลจะต้องนำความรู้จากทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการพยาบาลแก่ผู้ป่วยในสถานการณ์ที่เป็นจริง ได้เห็น ได้สังเกต และได้ทดลองปฏิบัติกับผู้ป่วย เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ทั้งทางสติปัญญา เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และทักษะการปฏิบัติการพยาบาล (ศุภรัตน์ แจ่มแจ้ง และคณะ, 2561) นอกจากนี้ยังพบว่าการรับรู้ความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง โดยการรับรู้ความสามารถในการเรียนรู้และความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอน เป็นตัวแปรที่สามารถร่วมกันอธิบายความสุขในการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติการพยาบาล และการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้นักศึกษารับรู้ความสามารถของตนเองได้มาก จะทำให้นักศึกษามีความสุขในการเรียนรู้มากขึ้นรวมทั้งเมื่อนักศึกษาสามารถปฏิบัติการพยาบาลสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ จะทำให้เกิดความสุขในการเรียนรู้นบนหอผู้ป่วย (นพรัตน์ จำปาเทศ และคณะ, 2558)

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลออกเป็นรายด้าน พบว่าการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติพยาบาลด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 19.42$, S.D. = 4.40) และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 19.87$, S.D. = 1.86) มีการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจอธิบายได้จากข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาที่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 94.78 และมีเจตคติต่อวิชาชีพที่ชอบมาก ร้อยละ 64.92 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมีความชื่นชอบในวิชาชีพพยาบาล และนักศึกษาหญิงจะมีลักษณะที่มีความอ่อนโยน เห็นอกเห็นใจ และเข้าถึงหลักคุณธรรมจริยธรรมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การวางแผนและการออกแบบกิจกรรมการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการบนหอผู้ป่วย โดยผู้รับผิดชอบรายวิชาได้มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพลัง ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยได้แก่ กิจกรรมการเสริมสร้างพลังใจ กิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพและความคุ้นเคยกับอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติ กิจกรรม “เรียนรู้จากเรื่องเล่าประสบการณ์การปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยจากรุ่นพี่” และกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมในคลินิก ได้แก่ กิจกรรมปฐมนิเทศ และพบผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลที่เป็นแหล่งฝึก และเยี่ยมชมหอผู้ป่วยและสถานที่ต่าง ๆ ของ โรงพยาบาล อาจเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลมีการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลในด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความสัมพันธ์

ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ เนื่องจากกิจกรรมเหล่านี้ โดยเฉพาะกิจกรรมเรื่องเล่า ประสบการณ์จากรุ่นพี่ และกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพกับอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติ ได้ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้แนวทางในการปฏิบัติงาน และมีเจตคติที่ดีในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล รวมทั้งได้รับกำลังใจและคำแนะนำที่ดีให้แกกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าการเพิ่มประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จด้วยตนเองให้กับนักศึกษา การได้เห็นตัวแบบที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับตน รวมทั้งการเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามและตอบข้อสงสัย การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการความเครียด พร้อมทั้งการสรุปและกล่าวคำชมเชยช่วยให้นักศึกษามีความเชื่อมั่นและส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตน อีกทั้งช่วยเพิ่มความมั่นใจให้กับนักศึกษาในก่อนการปฏิบัติในสถานการณ์จริง (ยุพเรศ พญาพรหม, 2562)

ในขณะเดียวกันจะพบว่าการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติพยาบาลด้านความรู้ ($\bar{X} = 15.24$, S.D. = 2.43) ด้านทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 16.76$, S.D. = 2.38) ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 16.89$, S.D. = 2.68) และด้านการปฏิบัติทางการพยาบาล ($\bar{X} = 15.82$, S.D. = 2.13) มีการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง อาจอธิบายได้เนื่องจากเนื้อหาในรายวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น มีความซับซ้อนและมีรายละเอียดในเนื้อหา โดยจุดมุ่งหมายรายวิชาคือเพื่อให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติการพยาบาลทารกแรกเกิด เด็กและวัยรุ่นที่มีปัญหาสุขภาพในระบบต่าง ๆ ของร่างกายทั้งด้านอายุรกรรมและศัลยกรรมในระยะเฉียบพลัน วิกฤต เรื้อรัง และระยะสุดท้าย ทำให้นักศึกษายังไม่มีความมั่นใจในทักษะการฝึกปฏิบัติการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะปฏิบัติเฉพาะการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น เช่น การบริหารยาในเด็ก การประเมินการเจริญเติบโต และพัฒนาการ การการตรวจร่างกายทารกแรกเกิด การพยาบาลทารกในตู้อบและได้รับการส่องไฟรักษา และการให้วัคซีนในเด็ก ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ความเข้าใจ และละเอียดรอบคอบ อีกทั้งนักศึกษายังไม่มีประสบการณ์การขึ้นฝึกปฏิบัติการบนหอผู้ป่วยเด็กมาก่อน ย่อมทำเกิดระดับการรับรู้สมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลที่ไม่สูง สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความคิดว่าตนเองมีข้อจำกัดด้านความรู้และประสบการณ์ซึ่งไม่มากพอที่จะให้การพยาบาลบนหอผู้ป่วยหรือครอบครัวได้ จึงขาดความมั่นใจและวิตกกังวลว่าผู้ป่วยจะได้รับอันตรายจากการปฏิบัติงานของตน ซึ่งต้องใช้ความระมัดระวังอย่างสูง เพราะหากเกิดข้อผิดพลาดขึ้นย่อมหมายถึงอันตรายและชีวิตของผู้ป่วย จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาเกิดความเครียดสูง อาจทำให้นักศึกษาไม่มั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลกับผู้ป่วยได้ (นิภา รุ่งนันทกุล และจงกล พุฒิกุล, 2554) นอกจากนี้การศึกษาศึกษาการรับรู้สมรรถนะปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวและชุมชน พบว่าสมรรถนะด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล การคิดวิเคราะห์ และการนำกระบวนการพยาบาลมาใช้ วางแผนแก้ปัญหา การประเมินผลการปฏิบัติงานและการเขียนบันทึกอยู่ในระดับต่ำกว่าสมรรถนะอื่น และควรมีการพัฒนาสมรรถนะด้านการอ่านและเขียน

ควบคู่ไปกับการพัฒนาสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาล (ยาวเรศ ประภาชนนท์ และคณะ, 2559)

2. เพื่อเปรียบเทียบความเครียดในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังโปรแกรมการเตรียมความพร้อม

จากผลการวิจัยเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเครียดในการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วย ระหว่างก่อนการเตรียมความพร้อมและหลังการเตรียมความพร้อม พบว่าภายหลังการเตรียมความพร้อม นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยความเครียดในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยต่ำกว่าก่อนการเตรียมความพร้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องด้วยแบบแผนการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย ได้ช่วยพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลทั้ง 6 ด้าน อันประกอบไปด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการปฏิบัติทางการพยาบาล โดยใช้ระยะเวลาในการเตรียมความพร้อม 1 สัปดาห์ จำนวน 30 ชั่วโมงประกอบไปด้วย 4 กิจกรรมหลักดังนี้ กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศชี้แจงประมวลรายวิชา และระเบียบในการฝึกปฏิบัติ กิจกรรมที่ 2 เตรียมความพร้อมนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยแบ่งเป็น 3 กิจกรรมย่อย 1) กิจกรรมการเตรียมความพร้อมด้านความรู้ 2) กิจกรรมเสริมสร้างพลัง ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย 3) กิจกรรมพัฒนาทักษะเฉพาะปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมสร้างสัมพันธภาพและความคุ้นเคยกับอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติ และกิจกรรมที่ 4 เตรียมความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมในหอผู้ป่วย ซึ่งในการจัดกิจกรรมอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอภิปรายร่วมกัน ถึงปัญหาและอุปสรรคที่นักศึกษาเกิดความเครียดและวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย โดยส่วนใหญ่ นักศึกษาจะมองว่าความรู้และ ลักษณะเด็กป่วยและผู้ปกครอง รวมถึงเครื่องมือเครื่องใช้และลักษณะหอผู้ป่วย เป็นสิ่งที่นักศึกษาเกิดความเครียดเนื่องจากไม่มีประสบการณ์ในการดูแลและให้การพยาบาล ผู้ป่วยเด็กมาก่อน รวมทั้งมีความเครียดเกี่ยวกับการเขียนรายงานการวางแผนการพยาบาลในเด็กป่วย ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความรู้และการทักษะในการประเมินและดูแลที่ละเอียด รอบคอบ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเด็กป่วยและจำเป็นต้องมีความนุ่มนวล เอื้ออาทรในการให้การพยาบาล สิ่งเหล่านี้ได้ทำให้นักศึกษาเกิดความเครียดต่อการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าความเครียดของนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติการครั้งแรกบนหอผู้ป่วยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการฝึกปฏิบัติการบนหอผู้ป่วยเป็นการกระทำโดยตรงต่อชีวิตและความปลอดภัยของผู้รับบริการ ที่นักศึกษาต้องลงมือปฏิบัติจริงกับผู้ป่วย รวมถึงการเขียนแผนการพยาบาล และการประชุม ก่อนและหลังการพยาบาล เป็นสิ่งที่จะต้องทำควบคู่กับการฝึกปฏิบัติและเป็นการนำความรู้

ภาคทฤษฎีมาบูรณาการใช้ในการขึ้นปฏิบัติการพยาบาลในผู้ป่วยที่ได้รับผิดชอบ เป็นสิ่งที่ยาก และทำให้นักศึกษาไม่มีความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดความเครียดได้ (กฤตพัทธ์ ฝึกฝน และคณะ, 2561) นอกจากนี้กิจกรรมการเขียนแผนการพยาบาลต้องใช้เวลาในการเตรียมตัวมาก ทั้งมีงานที่จะต้องรับผิดชอบในการดูแลผู้ป่วยตามสภาพจริง เมื่อการเขียนรายงานไม่เสร็จตามกำหนดเวลา และไม่ครบถ้วนตามที่อาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติให้ข้อเสนอแนะ ก็จะทำให้เกิดความเครียดมากขึ้น (มณฑา ล้มทองกุล และสุภาพ อารีเอื้อ, 2552) ซึ่งกิจกรรมในแบบแผนการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยได้มีการวางแผนให้ครอบคลุมตามประเด็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความเครียดในระหว่างการฝึกปฏิบัติงาน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การเตรียมความพร้อมนักศึกษาก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยอย่างมีแบบแผน ช่วยลดความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ศุภรัตน์ แจ่มแจ้ง และคณะ, 2561) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า กิจกรรมการเตรียมความพร้อมด้านความรู้ โดยเฉพาะการทบทวนความรู้เกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล การเขียนแผนการพยาบาล และกิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะในการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น สามารถช่วยให้นักศึกษาลดความเครียดที่จะเกิดขึ้นในระหว่างการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยได้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลมีผลทำให้อลดความเครียดต่อการฝึกปฏิบัติการบนหอผู้ป่วยรายวิชาการศึกษาพยาบาลเด็กและวัยรุ่น และอาจสามารถเพิ่มสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ข้อเสนอแนะควรมีการพัฒนาแบบแผนการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลให้หลากหลายและครอบคลุมรายวิชาอื่น เพื่อช่วยลดความเครียดของนักศึกษาระหว่างการฝึกปฏิบัติการพยาบาล อีกทั้งช่วยเพิ่มให้นักศึกษามีความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติงานและให้การพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามที่หลักสูตรกำหนด นอกจากนี้ควรมีการทำวิจัยติดตามผลสัมฤทธิ์ในการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาที่ได้รับการเตรียมความพร้อมในการฝึกภาคปฏิบัติภายหลังการฝึกปฏิบัติเสร็จสิ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤตพัทธ์ ฝึกฝน และคณะ. (2561). ความเครียดและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการขึ้นฝึกปฏิบัติทางการพยาบาลครั้งแรกบนหอผู้ป่วย. วารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา, 19(1), 161-168.
- นพรัตน์ จำปาเทศ และคณะ. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษาและด้านการจัดการเรียนการสอนกับความสุขในการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานของ

- นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
วารสาร มฉก.วิชาการ, 19(37), 1-14.
- นิภา รุจันันตกุล และจกมล พุฒิกุล. (2554). การประเมินทัศนคติความเครียดในการฝึกปฏิบัติ
วิชาชีพปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2
วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี. จังหวัดเพชรบุรี: วิทยาลัยพยาบาล
พระจอมเกล้าเพชรบุรี.
- มณฑา ลิ้มทองกุล และสุภาพ อารีเอื้อ. (2552). แหล่งความเครียด และผลลัพธ์การเผชิญกับ
ความเครียดของนักศึกษาพยาบาล. รามาธิบดีพยาบาลสาร, 15(2), 192-205.
- มารุต พัฒนพล. (2550). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความสุขในการ
เรียนรู้ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสุพรรณบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปะ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุพเรศ พญาพรหม. (2562). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของ
นักศึกษาพยาบาลในการให้ความรู้เพื่อเสริมสร้างสุขภาพแก่ผู้สูงอายุในชุมชน. วารสาร
ครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 47(4), 386-406.
- เยาวเรศ ประภาษานนท์ และคณะ. (2559). การรับรู้สมรรถนะปฏิบัติการพยาบาลครอบครัว
และชุมชนของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์.
วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข, 26(2), 23-33.
- ศุภรัตน์ แจ่มแจ้ง และคณะ. (2561). ผลการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบน
หอผู้ป่วยอย่างมีแบบแผนสำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัย
พยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัย
อุบลราชธานี, 20(3), 147-163.
- สภาการพยาบาล. (2556). สมรรถนะผู้ประกอบการวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์
(Competencies of Registeres Nurses). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ศิริยอด
การพิมพ์.
- Burns, N. & Grove, S. (2009). The practice of nursing research: Appraisal, synthesis
,and generation of evidence (6th ed.). St. Louis: W. B. Saunders.
- Kaplagawanni, N. C. & Useh, U. (2013). Analysis of nursing students learning
experiences in clinical practice. literature review. Studies on Ethno -
Medicine, 7(3), 181-185.